

- Հայր Մարտիրոս, խնդրեմ, նախ
ներկայացե՛...

- Ծնած եմ Մուսալեո, 1937-ին,
40 տարի է. ինչ Վենետիկի Սխիբա-
րյան՝ միաբանության անդամ եմ,
վարդապետ ծեռնադրված եմ 1964-
ին: Գլխավոր գործունեությունս ե-
ղած է միաբանության մատակա-
րաման եւ վարչական ոլորտները,
1968-1993 թվականներուն Սխիբա-
րյաններու հոդային կալվածներու
մատակարար եղած եմ Վենետոյի
նահանգին մեջ, 1988-1993-ին

Վերջը Խամբառի մեջ խանի մը հայ կաթոլիկ միաբանություններ եղած են, որ ամենն ալ ջնջված են (Վերջինը եղավ Հռոմի Անտոնյան միաբանությունը): Գալով Մխիթարյան միաբանության, ներկա Վիճակը ցույց կուտա, որ միաբանությունը չափր, ընդհանուր թիվը կանականներու 23-24 է (գրեթե 12-13-ը 70-են բարձր տարիքի են): Նոր սերունդ չի ծեւավորվիր, 1991-ին մինչեւ օրս 10 հոգիով դակսած է կանականներու թիվը (դուրս ելած են կամ՝ մահա-

Միահրաշտական եմ) մյուս նողատակներն են Եղիշեցիի դավանանքը ծանոթացնել օտարներուն եւ մեր առամելական Եկեղեցիին ալ ծանոթացնել մյուս Եկեղեցիներու Վարդապետությունը: Այս մարգին մեջ ալ այսօրվա Միահրաշտականները ոչինչ. կ'ընեն: Դանուն ճշմարտության դեմք է ըստել, որ Միայն մեկ նախկին Միահրաշտական հայազետ հայր Լեւոն Զեմիյանը Վենետիկի համալսարանի մեջ տակավին կաշխատի (եւ ուստ արդյունավետ) այս

լորին հայկական թերթերը տեղյա՞կ են: Ինչ որ հոս կկատարվի 1994-են ի վեց, վենետաքնակ հայերը ժամանակին տեղյակ դահած են զլխավորաբես Ֆրանսայի հայկական թերթերուն, Դայաստանի դեկավարներուն, Իտալահայ Միության, սփյուռի կուսակցություններուն, Եկեղեցական, քարեգործական կազմակերպություններուն: Ամենու ալ կզգային վաճանգը եւ կուզեին, որ միջամտություններ ըլլան, առաջըն առնեն հետազա կորուսներուն: Ոչ թե

տակն ալ կրնա ուրիշ ըլլալ: Լսածիս
համաձայն երկու տարի վեցը կա-
վարտվի ժինարարությունը եւ այդ
նորոգված բաժիններն ալ հատկաց-
վելու են օսարներու, Իիսոններու-
թյան 2000-ամյակի առիթով: Մին-
չեւ այդ հոբելյանական տարին նա-
նի՝ Միսիքարյան կմնա: Խսկ նշակու-
թային արժենները որո՞ւ ծեռը դիմի
իյնան. ասոր տակն ուրիշ նղատակ
մը չկա՝ արդյո՞ւ... Միսիքարյան միա-
բանությունը միայն հրաւով կրնա
մերականանամի: Ներևա անծնաևագ-

Հ. Մարշակն Վեդ. Աբաջյան. «Վենետիկի Միսիքարյաններն իրկությունը իրենցմ կախում ունի»

նաեւ Մխիթարյան տղարանի տնօրենը: Միաժամանակ դատմություն դասավանդած եմ Սուրաջ-Ռափայլեցան Վարժարանին մեջ: Գրական գործունեությունս՝ ասէվածաբանական ավարտաճառս եղած է հայեւ հօովմեական Եկեղեցիներու մոնիկաւությունը: Ենթադրությունը՝ ուշագույն պահանջման մեջ առաջանակած է առաջարկությունը:

գոյացաւաբերությունս ըստ 1700-1740 թվականներուն, որ իսակերտով հրատարակված է «Բազմավեղի» մեջ։ Հոն Անդրկայացուցած եմ Մխիթար Սեբաստացիի մտածելակերող Հայ առաթելական եկեղեցիի մասին։ 1994-ին Մխիթարյան միաբանության վարչությունը եւ աքրահայրը փորձեցին վտարել զիս միաբանութենեն, առօրինի գործեր կատարած ըլլալու նեղադրանով։ Իունվարի 4-ին ոստիկանութիւնը զիս դուրս նետեց բնակարանես, ծմեռ 18 օր փողոցները մնացած են։ Ինձի դեմ դաս բացին եւ կորսնցուցին։ Տաղաբացիական դաս էր, որ եկեղեցական օրենին հակառակ էր, փորձեցին եկեղեցական դաս ընել ան ալ կորսնցուցին։ Ես վերադարձա բնակարանս, սակայն միաբանության շարժերեն դուրս ելա։ Իմ դեմ հարուցած դասերը տեսցին մինչեւ անցյալ տարի։ 1994-ի ամառը հանածանություն կնվեցավ իմ եւ Վենետիկի աքրահայրության միջեւ, ինձի հանձնվեցակ տարիներով լված Սուրբ Խաչ հայոց եկեղեցիի հոգատարությունը։ Նույն ատեն Մխիթարյաններու կողմե ծախու հանված էր եկեղեցին, որ անուշա վաճառի մը սեփականությունը ողի դառնար (նորեն ասոր իրավունքը չկար, Սուրբ Խաչը միաբանության չի դատկանիր)։ Ներկա վիճակիս տակավին սղասողական դրության մեջ են, տակավին տարածայնություններս Մխիթարյաններու հետ չեն փակված...

- Ո՞րն է Չեր հանդեռ Եղած այդ
Վերաբերմունքի դաստիար...

•Միշիթարյաններու հետ ունեցած
հակասություններու դաշնաղն այն
է, որ Ես ներսեն սկսա մնադատել
միաբաններու գործելակերպը: Տա-
վոր, մեր մեջ մնադատությունը ա-
ռողջ կերպով չընդունվիր Եւ այդ
կերպ ամենից մեջի հակառակորդ
կդառնան...

- Ժամանակ առ ժամանակ հայաշխարհում ավելի բան մտահոգիչ լուրեր են դժուկում Սուրբ Ղազարի միաբանության տիտղը Վիճակի մասին։ Դայությունը հարցեալիս, թե ո՞ւմ կանցնի այնտեղ գտնվող մեծաքիվ հարստությունը։ Ինչողեաս կը նութագրեմ Վենետիկի Սիսիթարյանների ներկան եւ աղազան։

Ինչուս գիտե՞մ. Միսիքարյան
Միաբանությունը ծրինականութեա
կաղված է Վասիլիկանի, Դոռնի հետ
Ըստ Եկեղեցական օրենքի, երբ ունեն
միաբանություն ջնջվի. անոր ողջ
ունեցվածքը կանցնի Վասիլիկանին
Միջին դարերեն մինչեւ 19-րդ դարի

ՈՐՈՇՈՒՅԱԾ

Այսօր Սուլը Պազարի հերթական
ճգնաժամի դատասր քուն իրենց
Մխիթարյաններն են, որոնց խառն
գործերեն Ժամանակին օգտված են
եւ այժմ ալ կօգտվին միաբանու-
թյան տնտեսագետները եւ իրավա-
բանները: Բնական է, որ այս տնտե-
սական տազնաղն ի հայտ կուգա,
երբ ընկերություններու մեջ կը դակ-
սի բարոյականությունը: Ծանր է ը-
սածս, բայց ճշնարիտ է: Բարոյակա-
նության դայնաս կը նշանակե երբ
նատակարարված աղրանից կ'երթա-
ոչ թե հասարակության, այլ անհա-
սի մը գրղանը: Անհոգություն՝ միա-
բանության հանդեղ եւ հոգատարու-
թյուն սեփական գրղանի հանդեղ:
Ազելին չեմ ուզեր ծանրանալ: Դե-
ռիւս 10-15 տարի առաջ տարեց կրո-
նավորներն անդրադարձած են այս
խնդրին, դեռ այն ատեն անվանի
Վարդապետներեն մին, տեսնելով նո-
րերու բոնած ընթացքը, նամակի մը
մեջ գրած է: «Մեր նախնիներու լր-
տինով շահվածն այսօր անխնա ծե-
լում կը մսխպի»:

ՏԵՂ ՎՐ ԱՅԽՎՐԻ»:
• ՏԵՇԵՍԱԿԱՆ ՏԱԳԲԱՐԻ ՕՐԻՆԱԿ
ՄԸ: Տարիներ առաջ (իտալական թեր-
թերն ալ այդ մասին գրած են) Սու-
րադ-Ռափայելյանի ժենին մեջ ան-
հետացան գեղարվեստական թան-
կարժեք իրեր, կանույց, նկարներ, այդ
շարժին Տիեզրույի օրջանի կտավ
ՄԸ: Միսիքարյան Վաշչությունը չկա-
մեցավ ընթացի տալ կողողութի այս
գործին: Ես ճիշտ այսօր ինացա, որ
այս գործը հետաֆննած իրավաբան-
ները կորսված աղրանցը գնահա-
տած են երկու միլիոն ամերիկյան
դոլար, որ նախօրու 100 հազար դո-
լար ինաւարավակ է: Արութ այս որ-

Միսիքարյան միաբանության ներփակության գործերու մեջ խառնվին, այլ հայ ազգային-մշակութային գանձերը բախսի մահաճույքին չնատնեին: Ինձ եւ մյուսներու համար զարմանալի է, որ հայությունը, ըլլա Դայաստան թե սփյուռք, անտարբեր մնաց այս ահազանգերուն: Կկարծեմ, թե դեմք է անընդհատ ժողովուրդը Տեղյակ-Պահել այս խնդիրներու մասին, որ եթե օր մը կտրուկ դեմքեր Պատահին հուսալիում չըլլա...»

- Հայր Մարտիրոս, Սուրահն-Ռափիա-
յելյան Վարժարանը նույնութեա փակ-
վեց, ի՞նչ է լինելու նրա աղազան:

- Սուրադ-Ռափայելյանը կտակ մըն էր, որու նղատակը հայ մանուկ-ներու կրթությունն է, հանծնված Միսիքարյան միաբանության: Անոն կտակի ոչ թե տերը, այլ մատակարարը, գործադրողն են: Դոդոցը, որ այսօր գոց է, կղատկանի Սուրադ-Ռափայելյան հաստատության, եւ ոչ կերկնես, Միսիքարյաններուն: Սակայն միաբանությունն այսօր դոդրցի շենքը վարձով տված է ընկերության մը (որուն զիսավոր մատակարան, ի դեռ, ներկայիս Միսիքարյան արքահոր եղբորորդին է), որ դայմանականորեն կկրե Սուրադ-Ռափայելյան անունը, իրականության մեջ կրթական-մշակութային ոչ մեկ գործունեությամբ կզրադի: Այս ընկերությունը դոդոցը կօգտագործէ որ-

դես կյուրանց, ճաշարան, դարաստի, իսկ դահլիճը երեմն-երբեմն տարբեր հանդիսություններու համար կվարձվի: Ուրան գիտեմ, ընկերությունը տարեկան 300 հազար դոլարի վարձ կուտա Սխիքարյան-ներուն: Դոստեղեն ալ տրանսպարանական հարցը՝ ի՞նչ նղատակներու դիմի ծառայե այս եկամուտը: Եթե Սխիքարյան միաբանությունը ջնջվի (նժրախտաբար դեղի այդ կերպա), ի՞նչ դիմի ըլլա Մուրադ-Ռափայելյան կտակին հետ: Ան ալ կանցնի Վատիկանի ծեռու: Այս ամենը գամու սրհ և ոսեմ...

- Եր զանգահարեցի Սույր Ղազար եւ ասացի, որ մեծ ցանկություն ունեմ իրենց այցելելու, ինձ դատասխանեցին, որ այժմ կղզին փակ է այցելուների համար, վերանորոգման աշխատանքների մեջ են։ Անուուց, կարող էին Դայաստանից եկած կյուրի համար բացառություն անել. ցավալի է հայ բանասերի համար ութ օր աղրել Վենետիկում, բայց այդուհետ էլ տեսնեն Սույր Ղազարը.

- ԾԵՆԺԵՐՆԱ Նորոգությամբ միաբանությունը, և նորութեա Առաջ բար-

մը դժբախտաբար միայն թիվ մըն է:
Եթե անոնցմեն միայն մեկ հոգի ըլ-
լա, որ համածայնի իմ բննադատու-
թյուններուն ես կարծիս կփոխեմ:
Դամոզված անձեր չկան, Միսիթա-
րյան միաբանություն կա, սակայն
միաբաններ չկան:

-Ո՞ՐԵ ԵՒ ՏԵՍՆՈՒՄ ԵԼՔԸ:

- Ելք... ես տակավին հուսահամ չեմ: Առաջին, դեմք է գործեն ոչ միայն անհատներ, այլեւ օրինական արժեք ներկայացնող հաստատություններ, կազմակերպություններ: Օրինակ, Իտալիո կառավարության կողմէ դաշտուածես ճանչցված Իտալահայ միությունը կա, որուն նորատակն է հայ մշակույթը ճանչցնել տալ իտալացիներուն եւ դահել Իտալիո մեջ եղած հայկական մշակութային արժեքները, որ այսօր վտանգված են: Դեռ, այսօր ունին մեր անկախ դեմությունը, դեռեւս 1991-ին Լեռն Տեր-Պետրոսյանը որդես խորհրդարանի նախագահ եկած էր Իտալիա, հարցը ներկայացնուցած էր անոր, նաեւ համաձայնություն ստորագրվեցավ Վենետոյի նահանգի եւ Ջայաստանի Ջանրադետության միջեւ՝ փոխհամագործակցության համար: Այսօր Ջոնի մեջ կա Ջայաստանի դեսպանական ներկայացնուցիչը, որն ալ կրնա որու միջամտություն կատարել: Իտալահայ միության, Վատիկանի եւ Ջայաստանի միջեւ եթե համաձայնություն գոյանա, որ այն դարձագային, եթե ջնջվի Սիսիթարյան միաբանությունը, ինչուս դիմի գերծ դահել ինն կուտակված մշակութային արժեքներ հողմագրիվ ըլլալե: Ձեւ մը ինարավոր է գտնել, եւ դեմք չունին ըսելու, թե ասիկա միայն Սիսիթարյան միաբանության ներին, օրինա-

ղահական, կարգադահական հարց է: Նման գործունեությամբ հնարավոր է նղաստել միաբանության, որ հարցն օրինական հողի վրա դւվի, որ մեր հարստությունը ցիրուցան չըլլա: Նախընթաց եղած է դաշտության մեջ. Վենետիկի մեջ կա հունական եկեղեցի, որն իր կալվածներն աղահովագրած է հառուկ օրենսդրությամբ, համաձայնություն գոյություն ունի հտալիո եւ Յունաստանի միջեւ: Այս հարցը 1948-ին մեջտեղ ելած է, ՍԱԿ-ի մեջ լսած եւ հաստաված, որ հունական եկեղեցին ինչը թեեւ Վենետիկի մեջ է, սակայն կգտնվի Յունաստանի տեսական հաւոքութանի նեմո:

Սխիթարյան միաբանության Գրկությունն իրենցմե կախում ունի, իսկ հոն եղած արժեքները, իմ համոզմամբ, հնարավոր է դահղանել նման եռակազմ համագործակցության (Հայաստան, Վատիկան եւ Իտալահայ միություն) միջոցով։ Իրավագետներուն ոիսի մնա գտնել համարագույն ծեր, սակայն խնդիրն

ՄԵՐԿԱՐԻՑ ՎԵՐԱ

